

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 71 0 К 151365 18 Кжж
Бања Лука, 01.03.2018. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Весне Антонић, као предсједнице вијећа, Обрена Бужанина и др Вељка Икановића као чланова вијећа, уз учешће Соње Матић као записничара, у кривичном предмету против оптуженог В.К., због кривичног дјела крађе из члана 231. став 1. Кривичног закона Републике Српске, одлучујући по жалби окружног јавног тужиоца у Бањој Луци, изјављеној против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 К 151365 17 Кжж од 15.01.2018. године, након одржане јавне сједнице трећестепеног вијећа у присуству републичког јавног тужиоца мр Ненада Врањеша, оптуженог и његовог браниоца М.Ц., адвоката из Б. дана 01.03.2017. године, донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Уважава се жалба окружног јавног тужиоца у Бањој Луци, те се укида пресуда Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 К 151365 17 Кжж од 15.01.2018. године и предмет враћа том суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Основног суда у Бањалуци број 71 0 К 151365 16 К2 од 14.11.2016. године, оглашен је кривим оптужени Кукић Васкрсије за кривично дјело крађе из члана 231. став 1. Кривичног закона Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12 и 67/13, у даљем тексту: КЗ РС), за које му је изречена условна осуда којом му је утврђена казна затвора у трајању од шест мјесеци и истовремено одређено да се иста неће извршити ако оптужени у року од двије године не почини ново кривично дјело. Оптужени је обавезан да на име накнаде штете плати оштећеном Б.Ћ. износ од 7.500 Еура у року од шест мјесеци по правоснажности пресуде, те на име трошкова кривичног поступка да плати суду у износу од 300,00 КМ у року од 15 дана по правоснажности пресуде.

У поступку по жалби на наведену пресуду, Окружни суд у Бањој Луци је након одржаног претреса пред тим судом, пресудом број 71 0 К 151365 17 Кжж од 15.01.2018. године, уважавањем жалбе браниоца оптуженог преиначио пресуду Основног суда у Бањој Луци број 71 0 К 151365 16 К 2 од 14.11.2016. године, тако што је оптуженог В.К., на основу члана 298. став 1. тачка в) Закона о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 51/12 и 91/17; у даљем тексту ЗКП РС) ослободио оптужбе да је починио кривично дјело крађе из члана 231. став 1. КЗ РС.

Одлучено је да трошкови кривичног поступка падају на терет буџетских средстава, а оштећени Б.Ћ. је са имовинско-правним захтјевом упућен на парнични поступак.

Против ове пресуде другостепеног суда окружни јавни тужилац је благовремено изјавио жалбу због битне повреде одредаба кривичног поступка (члан 310. став 1. тачка а) у вези са чланом 311. став 2. ЗКП РС) и погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања (члан 310. тачка в) у вези са чланом 313. став 1. ЗКП РС), с приједлогом да се побијана пресуда Окружног суда у Бањој Луци укине и предмет врати на поновно одлучивање. У жалби је садржан захтјев да на сједницу вијећа буде позван надлежни тужилац.

Бранилац оптуженог, адвокат М.Ц. из Б. је поднијела одговор на жалбу окружног јавног тужиоца и предложила да се жалба као неоснована одбије.

На сједници трећестепеног вијећа овог суда републички јавни тужилац је изложио жалбу окружног јавног тужиоца, те подржао жалбене наводе и жалбени приједлог, док је бранилац оптуженог изложила одговор на жалбу, с приједлогом да се жалба као неоснована одбије, а оптужени је у цјелости подржао излагање његовог браниоца на сједници вијећа.

Испитујући другостепену пресуду сходном примјеном одредбе члана 320. ЗКП РС у дијелу који се жалбом побија, а по службеној дужности да ли је на штету оптуженог повријеђен Кривични закон, овај суд је одлучило као у изреци рјешења из слиједећих разлога:

За закључак да картонска бијела кутија за ципеле са етикетом С.О.Р.М. (у којој се према тврдњи оштећених налазио украдени новац и коју је оштећени Б.Ћ. на захтјев овлашћених службених лица Полицијске станице Л. предао полицијском службенику Ј.Г.), представља незаконит доказ на коме се не може заснивати пресуда у смислу одредбе члана 10. став 2. у вези са чланом 129. и 130. ЗКП РС, а слиједом тога да се ни на налазу вјештачења отисака папиларних линија на предметној картонској кутији (као доказу добијеном на наведеном незаконитом доказу) не може заснивати судска пресуда према одредбама става 3. члана 10. ЗКП РС, побијана пресуда је у разлозима, кроз врло опширно и детаљно образложење, елаборирала начин и услове под којима се може извршити привремено одузимање предмета као самостална радња доказивања у кривичном поступку. Аргументи те пресуде за наведени закључак о незаконитости доказа се у суштини свде на становиште по коме се привремено одузимање предмета у правилу може извршити по наредби суда на начин прописан одредбама члана 129. ЗКП РС, а да је привремено одузимање предмета без наредбе у смислу одредби члана 130. истог закона (принудно одузимање или добровољна предаја), могуће изузетно и то само ако постоји опасност од одлагања, која у конкретном случају није постојала. При томе се прецизира да се код добровољне предаје то констатује на потврди о привременом одузимању предмета, а уколико се лице од кога се одузима предмет томе изричито успротиви тужилац је дужан у року од 72 часа од извршеног претреса поднијети захтјев судији за претходни поступак за накнадно одобрење одузимања предмета.

Апострофирајући да се учињени пропуст дежурних службених лица ПС Л. (Ј.Г., полицијског инспектора и М.М., крим. техничара), да у смислу одредбе члана 227. став 1. ЗКП РС, приликом изласка на лице мјеста, сачине записник о извршеном увиђају или службену забиљешку о затеченом стању на лицу мјеста, фотографишу шпајз (као просторију у којој је према наводима оштећеног била кутија у којој се налазио предметни

новац), фотографишу и опишу предметну кутију као предмет који ће послужити као доказ у кривичном поступку, те одмах, без одлагања привремено одузму „папирну кутију“ на основу члана 130. ЗКП РС уз потврду о привременом одузимању предмета, не може конвалидирати накнадним позивањем оштећеног путем телефона да донесе наведену папирну кутију у полицију, побијана пресуда закључује да предметна картонска кутија представља незаконити доказ због начина одузимања, имајући у виду одредбу члана 10. став 2. ЗКП РС, па да посљедично томе извршено вјештачење предметне картонске кутије, суд није могао прихватити нити узети у обзир приликом доношења закључка о томе да ли је оптужени В.К. починио предметно кривично дјело.

Жалбом окружног јавног тужиоца се тврди да је побијана пресуда донесена уз битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 2. ЗКП РС, због погрешне примјене одредби члана 130. истог закона, а што је за посљедицу имало неправилно пресуђење. У прилог тврдње о неприхватљивости исказаног става побијане пресуде о незаконитости наведеног доказа, жалбом се апострофира да такав став представља преседан у досадашњој пракси с обзиром на то да се у свим кривичним предметима од оштећених лица предмети одузимају по основу добровољне предаје, без наредбе суда, а у ситуацијама када осумњичени добровољно предају предмете, такви докази се нису сматрали незаконитим. Истичући да су законске одредбе које захтјевају наредбу суда за принудно одузимање предмета у функцији заштите лица која држе предмете од својеврсне принуде и заштите њихових људских права и основних слобода у поступку одузимања предмета, па у том контексту код добровољне предаје предмета такав ризик не постоји, а када предају предмета врши оштећени онда је управо он лице које има интерес и право да органима кривичног поступка преда предмете за које сматра да могу послужити као доказ у кривичном поступку. Развијајући тезу да се незаконитим могу сматрати само они докази у чијем прибављању или извођењу је дошло до кршења процесних форми које значе заштиту одређених права и основних слобода грађана, односно права оптуженог на одбрану, жалба тврди да је у конкретном случају непотребно инсистирање на издавању наредбе суда за одузимање предмета од оштећеног с обзиром на добровољност предаје и одсуство кршења било којих људских права и слобода. Слиједом тога, према тврдњи жалбе, није било мјеста компромитовању доказа проистеклог вјештачењем папиларних линија којим је неспорно утврђено присуство папиларних линија прста оптуженог на кутији у којој се налазио новац.

Наведеним аргументима жалбе изнесеним у прилог тврдње о почињеном облику битне повреде одредаба кривичног поступка у поступку доношења побијане пресуде, основано је доведена у сумњу правилност закључка побијане пресуде о незаконитости доказа прибављеног привременим одузимањем наведеног предмета од оштећеног (картонска бијела кутија за ципеле), а посљедично томе и закључка да се на том доказу, као и доказима добијеним на основу тог доказа (налази вјештачења отисака папиларних линија на предметној картонској кутији) не може заснивати судска одлука.

Наиме, привремено (принудно или добровољно) се одузимају предмети који се према Кривичном закону требају одузети или предмети који могу послужити као доказ при утврђивању чињеница у кривичном поступку. Општа грађанска дужност за сва лица која држе такве предмете, је да на захтјев органа кривичног поступка предају те предмете. Принудно одузимање предмета који могу послужити као доказ у кривичном поступку је могуће само по претходно прибављеној наредби суда (члан 129. ЗКП РС) или изузетно из разлога хитности, без наредбе уз услов да такво одузимање накнадно одобри судија за претходни поступак (члан 130. ЗКП РС). Издавање наредбе суда за одузимање

предмета, односно накнадно одобрење суда за извршено одузимање предмета без наредбе, је неопходно само у ситуацијама када се требају примјенити средства принуде. Примјену принуде налажу ситуације у којима се лица која држе такве предмете противе одузимању предмета, или се основано може очекивати да неће добровољно предати предмете, или да ће их сакрити или уништити.

Дакле, одузимање предмета уз наредбу суда или одузимање извршено без наредбе из разлога хитности (које, за валидност одузимања, подлијеже обавези накнадног одобрења суда), је мјера супсидијарног карактера у провођењу ове доказне радње, чија примјена долази у обзир само у напријед наведеним ситуацијама које захтјевају примјену принуде. Добровољна предаја предмета од стране лица која држе такве предмете искључује потребу за издавањем наредбе суда о одузимању предмета која омогућује примјену средстава принуде прописаних у одредби члана 129. став 5. ЗКП РС за одузимање предмета.

Наведено правно схватање у погледу института одузимања предмета (принудног или добровољног) је компатибилно са правним схватањем израженим у одлуци Уставног суда БиХ број АП-2706/11 од 10.02.2015. године поводом апелација поднесеним против пресуда Врховног суда Републике Српске број 118 0 К 000697 11 Квлз од 16.03.2012. године и број 118 0 К 000697 10 Кж од 10.04.2011. године и пресуде Окружног суда у Бањој Луци, Посебно одјељење за организовани и најтеже облике привредног криминала број 011-0-К-08-000-007-п од 01.07.2010. године.

С обзиром на то да је у конкретном случају оштећени Б. Њ. на захтјев овлаштених службених лица Полицијске станице Л., дана 19.03.2012. године добровољно предао полицијском службенику Ј.Г. картонску кутију за ципеле са наљепницом С.О.Р. М., уз тврдњу да се у истој налазио укрдени предметни новац (о чему је сачињена потврда о привременом одузимању предмета која је потписана од полицијског службеника и оштећеног, са описом одузетог предмета и уз напомену да је о одузимању предмета обавијештена Тања Мрђа, дежурни тужилац ОТ Бања Лука), онда је слиједом тога погрешан закључак побијане пресуде по коме привремено одузети предмет, због оваквог начина одузимања, представља незаконити доказ у смислу одредбе става 2. члана 10. ЗКП РС на коме се не може заснивати судска одлука, а посљедично томе да се према одредби става 3. истог законског прописа судска одлука не може заснивати ни налазима вјештачења отисака папиларних линија на предметној картонској кутији извршена у Одјељењу за ... КТЦ Б., по наредби надлежног окружног јавног тужиоца дана 25.04.2012. године, који су добијени на основу наведеног доказа који је био предметом одузимања.

Одредбе члана 129. и 130. ЗКП РС, на које се позива побијана пресуда у свом образложењу уз јасно исказан став да су се нужно требале примјенити у поступку одузимања предмета од оштећеног у конкретном случају, по оцјени овог суда, нису примјениве на конкретан случај из разлога што је оштећени на позив овлаштеног полицијског службеника, у смислу одредби члана 113. став 3. ЗКП РС добровољно предао наведени предмет који може служити као доказ у овом кривичном поступку, па тиме није ни постојала потреба да судија за претходни поступак изда наредбу за одузимање предмета, јер такво издавање наредбе је (како је већ напријед наглашено) потребно само у ситуацијама када је у циљу одузимања предмета потребно примјенити средства принуде према лицу које држи предмете.

Како законска одредба из члана 129. ЗКП РС регулише ситуацију принудног привременог одузимања предмета на основу наредбе суда, а одредба члана 130. ЗКП РС привремено одузимање предмета без наредбе из разлога хитности (условљавајући законитост принудног одузимања предмета без наредбе накнадним одобрењем судије за претходни поступак), а при томе се одузимање предмета у овом случају везује за доказну радњу претресања, то добровољност предаје предмета на страни оштећеног искључује примјену цитираних законских одредби приликом привременог одузимања предмета у конкретном случају.

Када су погрешном примјеном цитираних одредби члана 10. став 2. и 3. ЗКП РС, у вези са чланом 129. и чланом 130. истог законског прописа, издвојени из доказног материјала напријед наведени докази оптужбе, то је на тај начин почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 2. ЗКП РС, јер је неправилна примјена цитираних законских одредби могла бити од утицаја на законито и правилно доношење пресуде, с обзиром да је изостало извођење на главном претресу ових издвојених доказа оптужбе и њихова оцјена приликом утврђивања чињеница од одлучног значаја, чиме је правилност утврђеног чињеничног стања побијане пресуде доведена у питање.

Из изнијетих разлога овај суд је уважио као основану жалбу окружног јавног тужиоца, а оцјенио као неутемељене аргументе из одговора браниоца оптуженог на ову жалбу, те је одлучио као у изреци овог рјешења, тако што је укинуо побијану пресуду и предмет вратио другостепеном суду на поновно суђење.

У поновном поступку другостепени суд ће на претресу пред тим судом, одлучујући о жалби браниоца оптуженог на пресуду Основног суда у Бањој Луци број 71 0 К 151365 16 К 2 од 14.11.2016. године, отклонити битне повреде одредаба кривичног поступка на које је указано овим рјешењем, тако што ће прихватити као законит доказ картонску кутију за ципеле бијеле боје са етикетом С.О.Р. М., а слиједом тога и налазе обављених вјештачења отисака папиларних линија на предметној картонској кутији извршених у Одјељењу за ... КТЦ Б. од 25.04.2012. године, те ове доказе, као и друге проведене доказе на главном претресу оцјенити на начин прописан одредбама члана 295. став 2. ЗКП РС, а чињенична утврђења до којих таквом оцјеном дође и правну оцјену засновану на тако утврђеном чињеничном стању ће образложити на начин који се захтјева одредбом члана 304. став 7. ЗКП РС.

Записничар
Соња Матић

Предсједница вијећа
Весна Антонић

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић